

“Goud” uit oude raten.

De reële waarde van bijenwas is nog hoger in te schatten dan die van honing. Er waren tijden dat men bijen hoofdzakelijk hield voor deze heel bijzonder stof. Beschikken over kaarslicht was een groot privilege, kerkelijke en hoog geboren gezelschapskringen was zonder kaarslicht niet denkbaar.

Echter ook voor vele andere gebruiksgebieden was bijenwas onvervangbaar.

Pas door ontwikkelingen van de chemische industrie “werd” het tot een nevenproduct van de imkerij.

Toch hangt aan bijenwas nog een vleugje welstand die zich bij het prijs vergelijken in de winkels snel merkbaar wordt.

Spijtig moeten de imkers voor hun “goud” met een spotprijs tevreden zijn want de prijs wordt op de wereldmarkt bepaald.

Het vele werk om de laatste druppel zuivere was er uit te halen loont zich maar alleen als men een goed prijs kan bekomen.

De hobby imker schuwt geen moeite om zoveel mogelijk was te winnen om de opbrengst in zijn spaarvarken te steken.

Het juiste materiaal.

Vloeibaar bijenwas oxideert bij contact met ijzer, kleurt dan donker, van chocolade bruin tot zwart.

Maakt men hiervan waswafels, stoort dit de bijen niet, het is een schoonheidsfoutje.

Voorkomen is eenvoudig als men uitsluitend ijzervrij, geëmailleerd of edelstaal materiaal gebruikt. Ook zinken materialen zijn onbruikbaar.

Wasverwerkende bedrijven beschikken over speciale methode om was weer helder te maken. Met pers voorrichtungen laat zich 30% meer was uit oude raten halen dan door warmte inwerking.

De aanzienlijke meerkost daarvoor is bij de momentele wasprijs en de geringe hoeveelheid die de hobby imker verwerkt, nauwelijks te rechtvaardigen.

De zon gebruiken.

Tot de oudste solaire technieken behoort de zonnewassmelter van de imker.

Als men van eigen hightech toestellen afziet heeft zich aan de basisconstructie weinig veranderd.

Een schuin geplaatste, met een dubbele glasplaat of dubbele acrylplaat afgedekte, houten kist met daarin een zo groot mogelijke smeltplaat en een conische opvangbak.

Donker materiaal absorbeert de zonnestrallen beter.

Op vandaag gebruikt men een edelstaal plaat want de donkere wasraten zorgen reeds zelf voor een grote warmte opname.

Met de tijd bekommt de glanzende plaat toch een donkere kleur.

Het goedkoopste bouwt men een zonnewassmelter naar de reeds aanwezige dubbele glasplaat.

De isolering van de kast verhoogt het rendement.

De zonnewassmelter is oorspronkelijk bedacht voor darrenraat en wasresten te smelten.

Hij brengt bij heel oude raten een bescheiden opbrengst en functioneert niet bij regenweer.

Maar hij veroorzaakt ook geen bedrijfskosten.

Water de reinigende kracht.

Was laat zich in kokende water niet alleen snel smelten maar reinigt zich hierbij ook redelijk goed.

Alle wateroplosbare bestanddelen worden door water opgenomen, was en droesem (trester) zwemt van boven.

Men schept deze laag af en doet deze door een zeef.

Hierbij blijft nog rijkelijk was in de trester achter die men kan uitpersen of centrifugeren .

Ook bij kleine hoeveelheden laat zich dan de was er nog uit halen indien men de droesem (trester) meermaals in vers water opkookt, altijd weer afschept, en zeeft.

Het uitzwemmen van was in water is dikwijls werkingsvoller dan was niet vakkundig uit te persen.

Om hele raten te kunnen dompelen en ook voor het opkomen van de droesem moet men voldoende volume hebben en heeft men daarom een grote ketel of ton nodig.

Het is een geëmailleerde of roestvrije waterketel die men voor andere zaken in de imkerij kan gebruiken, (suiker oplossen enz...) .

Met volle damp vooruit.

De vakhandel biedt een niet te overzien arsenaal aan wassmelters aan die met stoom werken. Zij zijn voor de beginner meestal te duur.

Een kosten gunstige oplossing biedt een kleine stoom generator.

Als smeltkist kan men een complete kunststof bijenkast, met twee rompen, of een zelf gebouwde geïsoleerde houten kist gebruiken.

Hierbij is wel te onthouden dat de hoge temperaturen de kunststofkast laat krimpen.

Nadat de oude raten ingebracht werden brengt men de stoom via een slang erin.

Deze is ook geschikt voor zich ontdoen van darrenraten.

Het bedampte darrenbroed is kiemvrij en minder bederfelijk.

Als vogelvoeder buiten gelegd hebben de bijen er geen interesse meer voor.

Terwijl men verse darrenraten buiten hangt de bijen zich weer met mijten kunnen infecteren.

Daarom als men onze gevederde vrienden wil ondersteunen, "in geen geval met verse darrenraten voederen!!!!".

De reiniging.

Hoe meer bijenwas gesmolten wordt des hoger is zijn zuiverheid.

Hierbij is het belangrijk dat de was zolang mogelijk vloeibaar blijft en de vuil partikels de tijd krijgen om naar de bodem te zinken.

Hiervoor is een geïsoleerde kist waarin men de vloeibaar was kan inzetten ideaal.

Het duurt hierin vele uren tot de wasblok vast begint te worden en meerdere dagen vooraleer hij volledig afgekoeld is.

Het smelt en afkoel proces wordt zo dikwijls herhaald tot zich praktisch geen vuil meer afzet.

Dit vuil is, na iedere bewerking, grondig van onderkant blok af te schrapen.

Hiervoor gebruik men de schraapbeitel die we gebruiken aan onze bijenkasten.

Het afsputten van de wasblok met een hoge drukreiniger heeft zich ook goed bewezen.

Was stelt bij het bewaren geen hoge eisen.

Men kan was zonder dat het aan waarde verliest opslaan tot men de gewenste hoeveelheid heeft of men een goed prijs kan bekomen.

Was gehalte van de raten.

Deze bestaat uit het gewicht van de waswafel en de was hoeveelheid die de bijen bij het uitbouwen bijgevoegd hebben.

Een waswafel van bv. De Duitse normaal maat DN weegt volgens dikte en sterkte, ongeveer 70gr. Hierbij komt volgens Kettner (1959) ongeveer 20 gr aan eigenproducten van de bouwbijen zodat een raat ongeveer 90 gr was bevat onafhankelijk van haat latere gewicht als oude raat.

Bron: Hüsing/Nitschmann, Lexikon der Bienkunde, 1987.

Tips.

- ✧ De oude raten kan men in de vakhandel tot waswafels om laten werken. Degene die uitsluitend zijn eigen was wil gebruiken of verzamelen van wasoverschotten komt aan de was verwerking niet voorbij.
- ✧ Gesmolten was word door de wasmotten niet aangetast.
- ✧ Was tijdens het verhitten niet zonder toezicht laten!!! Hij kan overkoken en ontbranden.
- ✧ In een waterbad is het vloeibaar maken zonder te overhitten mogelijk.
- ✧ Broedresten zuigen zich met vloeibare was vol. Daarom telt het principe, hoe ouder de raat des te weiniger is de wasopbrengst.
- ✧ Voor de wasverwerking altijd zacht water, het beste regenwater, gebruiken. Hard water, kraantjeswater, kan tot verzeping leiden.
- ✧ Methoden, waarbij de bedrading behouden blijft, krijgen de voorkeur. Hierbij wordt edelstaaldraad aanbevolen te gebruiken.
- ✧ Voordat men het reservoir met vloeibare was vult, giet men er enkele centimeter zacht zuiver water in.
- ✧ Door het water in het reservoir lost de wasblok gemakkelijker uit zijn vorm en de vanonder hangende verontreinigheden laten zich dan gemakkelijk scheiden van de was.
- ✧ Een blok was voor het opnieuw smelten met een hamer of bijl verkleinen.
- ✧ Naast het waswafels maken zijn er voor echte bijenwas vele gebruiksmogelijkheden: getrokken en gegoten kaarsen, meubelpolitoer, bakkerij scheidingsmiddelen, garen of draad glijmiddel bij het leer verwerken en nog veel meer.

Verdieping.

De bijenwas is een interessante, onbegrensd houdbaar nevenproduct van de imkerij. Oude raten en wasresten worden in een zonnewassmelter, met damp of kokende water uitgesmolten.

De vloeibare wasblok klaart zich vanzelf als men hem zo lang mogelijk vloeibaar houdt (isoleren, lange tijd verwarming).

De afgezette vuillaag laat zich gemakkelijk van de was verwijderen als men er water aan toe gevoegd heeft.

Voor het vuil verwijderen laat zich een schraapbeitel of een hoge drukreiniger met koud water gebruiken.

Meermaals herhalen van de smelt en klaring verhoogd de zuiverheid van de was.

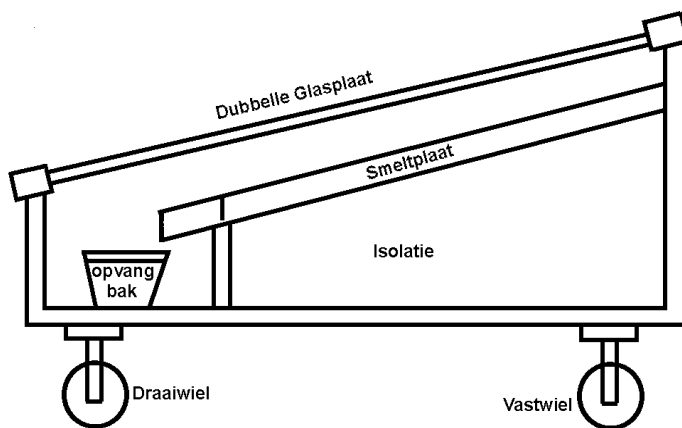
Het smeltpunt van bijenwas ligt bij 61 - 65° Celsius.

De was behoort tot de producten die door de bijen zelf gemaakt worden.

Zij maken daaruit hun universele bouw voor de kweek van hun broed, voor de opslag van stuifmeel (pollen) en honing, voor slaappleats, dansbodem, enz...

De was neemt ziektekiemen en vetoplosbare stoffen op en slaat deze voor heel lange tijd in zich op.
Het ligt daarom voor de hand dat de bouw vernieuwing in de imkerij een centrale en belangrijke rol speelt.
Begint men zijn bijenhouderij met bijna totale residu vrije ratenbouw dan is de was na enkele jaren als een vingerafdruk voor de vele chemische invloeden.
De meeste chemische invloeden komen van broed en bijenziekte bestrijdingsmiddelen.
Waswafels maakt men het beste van darrenraten en ontzegelwas.
De was uit oude raten wordt voor het kaarsen maken gebruikt.

Cursus Die Biene 08-01-01

De maten richten zich naar maat van de glasplaat. Deze is beste zo groot mogelijk maar het op heffen van plaat moet ook niet te kracht nodig hebben. De wielen past men aan de bodem gesteldheid. Het glasraam is aan de achterkant met scharnieren bevestigd.